

עלון בנגינות מזמור עיר

בס"ד

כניסת שבת 7:09
ציאת שבת 8:28

הוצאה לאור:
יצחק חלבה 052-6025436

גיליון מס' 1064 כח' סיון תשפ"ו

קרב

רעיונות על הפרשה על פי תורתו של הרב אביגדור נבנצל שליט"א

לאחר שמשה רבינו קרא לדתן ואבירם לבוא אליו והם סירבו בכל תוקף, משה הולך אליהם ואומר: **"בָּאֵת תִּדְעוּן כִּי ה' עֲלֹנֵי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי לֹא מוֹלִי: אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יִמְתָּן אֵלֶּה... לֹא ה' עֲלֹנֵי: וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְעָתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם... וַיִּדְעֵתָם כִּי נִאֲצָה הָאֱנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה' "** (במדבר טז, כח-ל)

משתמע מדבריו שבליעת קרח ועדתו נועדה להוכיח את אמינת נבואתו. והנה הרמב"ם (הלכות יסודי תורה פ"ח ה"א) כותב: **"משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה... אלא כל האותות שעשה משה במדבר לפי הצורך עשאו, לא להביא ראיה על הנבואה..."** ומביא מספר דוגמאות כגון: **"כפרו בו עדת קרח בלעה אותם הארץ, וכן שאר כל האותות. ובמה האמינו בו? במעמד הר סיני שעיינו ראו ולא זר ואוזנינו שמעו ולא אחר האש והקולות והלפידים והוא ניגש אל הערפל והקול מדבר אליו ואנו שומעים משה משה לך אמור להן כך וכך..."**

שואל מו"ר הרב נבנצל שליט"א: מדוע מונה הרמב"ם את בליעת קרח ועדתו כדוגמא של אות שעשה משה לפי הצורך ולא כהוכחה לאמינות ראיה על נבואתו? הרי הפסוק אומר במפורש: **"בָּאֵת תִּדְעוּן כִּי ה' עֲלֹנֵי?"**

אומר הרב: כדי לתרץ קושיא זו אנו צריכים להבין מה היה חטאו של קרח. האר"י הקדוש אומר: **"צדיק כתמר יפרח"** (תהלים צב, יג) סופי תיבות קרח, דהיינו קרח לא היה אדם פשוט וודאי היה במחלוקתו עם משה עניין עמוק. המשנה אומרת: **"איוו היא מחלוקת שאינה לשם שמים? זו מחלוקת קרח וכל עדתו"** (אבות פ"ה מ"י) שמים פירושו 'אש ומים' שהקב"ה ערבב אותם יחד ועשה מהם שמים. על פי זה מסבירים חכמי הקבלה שמחלוקת לשם שמים פירושה מחלוקת שכל צד מתכוון להגיע אל האמת, אלא שלפעמים האמת מורכבת מדברי שני הצדדים גם יחד למרות שהם שני הפכים כדוגמת האש והמים. אילו קרח היה מתכוון להגיע לאמת המורכבת מטענותיו וטענות משה - אכן מחלוקתו לשם שמים. אולם קרח סבור היה שהצדק אתו וממילא חז"ל הגדירו את מחלוקתו 'שלא לשם שמים'. לפי זה היתה אמת מסוימת בטענותיו גם אם הדברים אינם מובנים מחמת עומקם, ולפי הפשט רק **"משה אמת ותורתו אמת וקרח ועדתו בדאי"** (תנחומא) והנה כשהרמב"ם אומר 'כפרו בו עדת קרח' אין כוונתו לומר שכפרו בנבואת משה מכל וכל; והרי לנו מספר ראיות: קרח חלק על הכהונה שניתנה לאהרן; מדוע כל כך נחוץ לו להיות כהן גדול? הרי כל עניינה של הכהונה היא עבודה במשכן שנבנה על פי הוראת משה, ואם אין נבואתו אמת כיצד מוכח שזהו המקום שהקב"ה בחר להשראת שכינתו? ועוד: כשמשה רבינו מכריז אחרי חטא העגל: **"בְּיָ לַה' אֱלֹהֵי"** (שמות לב, כו) התורה מעידה: **"וַיֹּאסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֵוִי"** (שם) גם קרח משבט לוי היה והתייצב לצד משה להעניש את עובדי העבירה. יתירה מזו, בחנוכת המשכן כשירדה אש מן השמים כתוב: **"וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם"** (ויקרא ט, כד) קרח ועדתו שמחו גם הם שמחה גדולה יחד עם כל העם, איך אפשר אם כן לכפור במה שראו כמו עיניהם?

ועוד: כשמשה מציע לברר מי הנבחר ואומר להם: **"אֵת עֲשֵׂנוּ קִזְזוּ לָכֶם מִזֹּתוֹת... וְהָיָה אֲשֶׁר יִשְׁלַח עֲלֵיהֶן קֶטֶר..."** (במדבר טז, י-י) מסביר רש"י: **"הא לכם תשמיש חביב מכל, היא הקטורת... וסם המוות נתון בתוכו... מי שיבחר בו יצא חי וכולכם אובדין"** קרח הרי האמין בכל מילה שאמר משה. ומה הראיה? חז"ל אומרים: **"קרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו?... ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר: בשבילו אני נמלט; וכ"ד משמרות עומדות מבני בניו כולם מתנבאים ברוח הקודש..."** אמר: אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום?" (רש"י שם) אלא שהוא טעה כיון שלא ראה שבניו הם אלו שיחזרו בתשובה ויזכו למעלה זו.

רואים מכאן שקרח האמין בנבואת משה, אם כן במה 'כפר בו' (כלשון הרמב"ם)? התשובה היא: קרח סבר שהקב"ה אמר למשה לבחור את האדם המתאים ביותר לכהונה ומשה החליט על דעת עצמו למנות את אהרן, וכנגד מחשבה מוטעית זו אמר משה את הדברים בהם פתחנו: **"בָּאֵת תִּדְעוּן כִּי ה' עֲלֹנֵי..."** "שעשיתי על פי הדיבור לתת לאהרן כהונה גדולה" (רש"י) ובזה מתיישבת הקושיה על הרמב"ם: קרח האמין בנבואת משה עוד ממעמד הר סיני, אלא שכפר בפרט מסוים בלבד ובכדי להוכיח לעם שהצדק אצל משה בלעה אותם האדמה, ובלשון הרמב"ם משה רבינו עשה אות זה 'לצורך עשה'.

והנה טעותם של קרח ועדתו פעמים מצויה אצלנו: אנחנו סומכים על פסקי הלכה של רב מסוים כמאמר חז"ל במסכת אבות: **"עשה לך רב"** ואכן מחזיקים אותו כרב גדול בישראל, אולם כשמגיעים להלכה לא כל כך 'נוחה' אומרים: **"זו חומרה; הוא מחמיר בנקודה זו אבל בטוח שההלכה לא כך!"** או: **"יש על מי לסמוך"** או **"אולי הרב טעה בפסק זה?"** מחשבות מסוג זה בטעות יסודם: אם הולכים לפי רב מסוים צריכים ללכת בכל פסיקיו ולהיות אמיתיים עם עצמנו; יתכן מאוד שטרם ירדנו לסוף דעתו, או טרם זכינו לקיים הלכה מסוימת אולם יש לדעת שהמטרה היא לקיים את ההלכות במלואן ולא להתחמק מהן בתירוצים שונים. גם קרח חשב שמשה טעה בהבנת דבר ה', אלא שבמקום לחולל מחלוקת היה צריך לחשוב: משה תמיד צדק בכל מעשיו עד הנה, המכות שהביא על מצרים, קריעת ים סוף, נתינת הלוחות, אם כן מדוע לחשוב שבמינוי אהרן לכהונה גדולה טעה? אלא שקרח סבור שמשה משוחד ורצה לכבד את אחיו אהרן; כשמדובר על ישועת ישראל ומתן תורה לעם וכד' אין טעויות, אולם כשיש למשה נגיעה אישית בעניין הרי שאין לסמוך עליו. מבחיל הרעיון עד היכן עלול להשפיע השוחד על האדם עד שמגיע למצב של פסילת גדול הדור בדבר שהוא בעצמו נגוע.

זאת אולי נקודה נוספת שתסייע בדינו להיזהר מה'לאו' **"וְלֹא יִהְיֶה כִּקְרוֹז וּכְעִדָּתוֹ"** (במדבר יז, ה) לפי חלק מהפוסקים זהו לאו דאורייתא שמשמעותו: אסור להחזיק במחלוקת שלא לשם שמים. אולם יתכן הסבר נוסף: אסור להתנהג כמו קרח שהאמין באמונה שלמה בנבואת משה למעט פרט אחד; וכל כך למה? כי הוא חשב שמשה משוחד בהחלט מינוי אהרן; והאמת היא שקרח עצמו היה משוחד וזו הוכחה נוספת ש: **"הַעֲזֹז וְיַעֲזֹר עֵינֵי זֻכְמִים וְיִסְלַף הַרְבֵּי צְדִיקִים"** (דברים טז, יט)

עלון זה מוקדש לעילוי נשמת הרה"ג ר' אליהו דרמר בן רביה זצ"ל

שבת שלום יצחק חלבה

לעילוי נשמת אאמו"ר אברהם (אלברטו) בן מרים חלבה, יוסף חזקן בן קלרה, מרשין בן ברנרדו, דניאל בן שרה, דוד הרוש בן לאה, ויצמן מור בן גורג'יה, בנימין בן נדרה, שמחה דניאל בן שמואל ושרה, יצחק בן מול טוב, יעקב יהושע בן חיים יחזקאל, שלמה ידידיה בן עליזה, עופר פילבר בן יפה, יוסף אילון בן מרים, גיל יצחק בן סיכבה, אברהם חולי בן שמחה, מרת אמי אולגה בת קלרה, תמר בת שרה, יפה עזת בת מרים, מיכל בת אורלי, דונה דני בת זוהר, מרים קוקי בת הלנה ת.ב.צ.ב.ה.

המעוניין לקבל כל שבוע את העלון בדואר אלקטרוני ניתן לשלוח בקשה למייל: jalabe2013@gmail.com ללא תשלום לזכויו הרבים

השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד